

19. Derkach, S., Khudolii, O., & Golenkova, Yu. (2023). Influence of Strength Fitness Classes on the Development of Motor Abilities of High School Students. *Journal of Learning Theory and Methodology*, 4(1), 13-18. <https://doi.org/10.17309/jltm.2023.4.02>

20. Ivashchenko, O. V., Khudolii, O. M., Iermakov, S. S., & Prykhodko, V. V. (2018). Coordinating abilities: recognition of a state of development of 11-13 years old boys. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, (2), 86-91.

DOI 10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).26
УДК 378.147

Мирошніченко В. О.
доктор філософії, доцент кафедри фізичного виховання
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ
Євтушенко І. М.
старший викладач кафедри фізичного виховання
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м.Київ

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Статтю присвячено проблемі мотивації у студентів аграрних закладів вищої освіти до занять фізичним вихованням. Констатовано тенденцію останніх років до зниження рівнів здоров'я і рухової активності та переважної схильності до пасивного способу життя через COVID-19, а згодом і війну. Конкретизовано сутність поняття «педагогічні умови» у контексті проведеного дослідження. Визначені та обґрунтовані педагогічні умови формування мотивації студентів вищих аграрних закладів освіти до занять фізичним вихованням в сучасних умовах життя, що закладає основу для майбутнього активного життя, допомагає сформувати звички та потребу в регулярній фізичній активності. До педагогічних умов формування мотивації студентів вищих аграрних закладів освіти до занять фізичним вихованням віднесено такі: застосування особистісно орієнтованого підходу до організації та проведення занять із фізичного виховання, пробудження у студентів потреби до самостійних занять фізичною культурою і спортом, розширення сфери фізкультурної діяльності студентів за рахунок активного залучення до занять в спортивних секціях, формування позитивного ставлення до занять фізичними вправами, прищеплення інтересу до занять спортом, впровадження в практику викладання методів і засобів активізації студентів до занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю, забезпечення тісного взаємозв'язку фізичного виховання з майбутньою професійною діяльністю.

Ключові слова: мотивація, фізичне виховання, студент, педагогічні умови.

Myroshnichenko V., Yevtushenko I. Pedagogical conditions of motivation of students of agricultural institutions of higher education to physical education. The article deals with the problem of formation of motivation for physical education in students of agricultural institutions of higher education. The trend of recent years towards a decrease in the level of health and physical activity and overwhelming socialization towards a passive way of life has been noted. The essence of the concept of "pedagogical conditions" is specified in the context of the conducted research. The article identifies and substantiates the pedagogical conditions for forming the motivation of students of higher agricultural educational institutions to engage in physical education in modern living conditions, which lays the foundation for a future active life, helps to form habits and the need for regular physical activity. Pedagogical conditions for the formation of the motivation of students of higher agricultural educational institutions to engage in physical education include the following: the use of a personally oriented approach to the organization and conduct of physical education classes, the development of students' need for independent physical education and sports, the expansion of the scope of physical education activities of students due to active involvement in classes in sports sections, formation of a positive attitude towards physical exercises, inculcation of interest in sports, introduction into teaching practice of methods and means of activating students for health-recreational physical activity, ensuring a close relationship between physical education and professional orientation of students' personalities, targeting the stimulation of active physical activity of students according to various incentives, establishment of productive and trusting relationships between the student and the teacher.

Key words: motivation, physical education, student, pedagogical conditions.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Протягом останніх десятиліть спостерігається тривожна тенденція погіршення здоров'я молоді. Особливості професійної діяльності фахівців аграрної галузі процеси диджиталізації, глобалізації та інтеграції, котрі відбуваються на сьогоднішній день на території України, визначили та установили нові пріоритети у формуванні професійної освіти. Сучасні події, пов'язані з оголошенням пандемії та запровадженням протиепідемічних заходів, а потім вторгненням російської федерації на наші землі, продовжують випробовувати нашу систему освіти на міцність. Сьогодні гостро стоїть завдання підвищити ефективність навчання й оптимізувати навчально-пізнавальну діяльність студентів. А висока навчальна мотивація відіграє, безумовно, вирішальну роль, тому особлива увага приділяється проблемі її формування. Навіть висококваліфікований викладач не зможе досягнути бажаного результату, якщо його зусилля не будуть узгоджені з мотиваційною основою освітнього процесу. [6, с.87] У нинішніх умовах розвитку вищої освіти висуваються підвищені вимоги до формування професійних

компетентностей, мотивації до систематичних занять фізичною культурою та спортом і відвідування занять фізичним вихованням майбутніх фахівців аграрного сектору. Однак здоровий спосіб життя, який має бути невід'ємною частиною повсякденного життя сучасних студентів, часто залишається поза увагою і сприятиме повноцінній професійній діяльності під час їхньої майбутньої роботи у галузі сільського господарства.

Фізичне виховання студентів освітнього процесу аграрних університетів становить собою складну систему, яка має багато компонентів. Поняття системи охоплює різні сторони цілісного освітнього процесу: його структуру, зміст, способи функціонування, засоби впливу, форми розвитку тощо. Методична система фізичного виховання студентів-аграріїв ієрархічно входить до єдиної системи вищої педагогічної освіти і є цілісним утворенням, яке дозволяє формувати у студентів: спеціальні знання, розвиток професійно-прикладних рухових вмінь і навичок; гармонійний всебічний розвиток форм і функцій організму, спрямований на вдосконалення фізичних обдарувань; зміцнення здоров'я; виховувати вольові духовні риси особистості.

Постала необхідність формування компетентності професійно-прикладного фізичного виховання студентів, що обумовлюється обґрунтуванням та реалізацією ефективних педагогічних умов. Створення відповідних педагогічних умов у освітньому процесі дасть кожному студенту змогу сформувати власну особистісну модель на шляху до вдосконалення професійної майстерності. Вони становлять собою конкретний набір вимог до освітнього процесу, які сприяють більш якісному засвоєнню матеріалів, базуються на дидактичних принципах і є обов'язковими складниками моделювання педагогічного процесу.

Інтерес до занять фізичними виховання у студентські роки проявляється не стільки в досягненні оздоровчого ефекту, скільки у задоволенні через фізичні вправи широкого спектра потреб, спрямованих на самовираження, проведення вільного часу, відмінне самопочуття, зміну діяльності, позитивні емоції, участь в ігровій та освітній діяльності, покращення фізичної підготовки для захисту своєї країни, тощо. Цю проблему можна вирішити шляхом заохочування студентів до регулярних занять руховою активністю, яка формує основу для їхнього активного життя в майбутньому, але значна кількість студентів не відчуває інтересу до занять фізичною культурою або не хоче займатись взагалі. Великий обсяг навчального навантаження студентів призводить до систематичного накопичення втоми, що негативно позначається на загальному стані їхнього здоров'я [13Error! Reference source not found., с.161].

Одним із шляхів підвищення ефективності фізичного виховання науковці вважають формування позитивної мотивації до занять фізичними вправами. Тому питання про відновлення розумової та фізичної працездатності шляхом їх залучення до занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю, брати участь у різноманітних спортивних змаганнях, підтримання здоров'я та вдосконалення фізичного розвитку стає надзвичайно актуальним. Однак, в останні роки дослідженню проблеми педагогічних умов студентів на заняттях фізичного виховання у вищих аграрних закладах надається недостатня увага, що призвело до поступового зниження в них мотивації до занять з фізичного виховання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема процесу оволодіння знаннями, вміннями і навичками у вищих навчальних закладах стає особливо актуальною, оскільки індивідуалізація навчання студентів, насамперед, передбачає інтеграцію пізнавальної діяльності, яка ґрунтується на сучасних методах і технологіях навчання, які дають можливість студентам не тільки за короткий термін одержати необхідні професійні знання, а й успішно поєднувати навчання вищих навчальних закладах з іншими видами діяльності [2, с.114].

Аналіз психолого-педагогічної літератури надав можливість встановити, що проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців досить ґрунтовно досліджена на рівні загальних положень педагогіки, психології і дидактики (В. Андрущенко, А. Алексюк, Т. Круцевич, Г. Грибан, О. Гладошук, В. Краснов, В. Мирошніченко, І. Підласий та ін.).

Також, аналіз наукової літератури у сфері педагогіки, психології та філософії свідчить про те, що проблема сутнісного та змістовного аналізу поняття педагогічних умов розглядається вченими з різних аспектів.

Зокрема, дослідження педагогічних умов як теоретичної основи професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти становлять наукові положення сучасної педагогічної науки, про що у своїй праці писали О. Коровка, Б. Ведмеденко та ін. Педагогічні умови формування мотивації студентів розглядаються вченими як одне із стрижневих утворень. Мотивацію студентів до навчання, взаємозалежність зовнішніх і внутрішніх умов розвитку особистості та її мотиваційну сферу досліджували С. Рубінштейн, О. Ковальова, В. Мерліна та інші вітчизняні науковці, а також низка зарубіжних вчених – Ж. Аткинсон, К. Левін, А. Маслоу, Г. Ж. Нюттен та ін.

Історичний аналіз проблеми виховання здорового молодого покоління показав, що це питання є актуальним протягом всього становлення й розвитку педагогічної науки. Йому присвятили увагу видатні вітчизняні та зарубіжні педагоги, філософи, вчені такі як Я. А. Коменський, Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо, І. Г. Песталоцці, К. Д. Ушинський, П. Ф. Лесгафт, В. О. Сухомлинський та інші. Ними встановлено, що фізична культура є найбільш економічно вигідним та ефективним засобом профілактики захворюваності й підтримки працездатності. Для формування у студентів потреби у здоровому способі життя й руховій активності важливо сформувати їхнє позитивне мотиваційне ставлення до фізичної культури.

Проте, незважаючи на вагомий науковий результат вже проведених досліджень, поза увагою дослідників залишилася проблема виявлення й обґрунтування педагогічних умов формування мотивації студентів до занять фізичним вихованням, зокрема у закладах вищої освіти аграрного профілю.

Мета статті виявити й обґрунтувати педагогічні умови, що сприяють позитивному формуванню мотивації студентів до занять фізичним вихованням.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовується декілька методів дослідження, а саме: теоретичний аналіз – для вивчення досягнень науковців у розв'язанні поставленої мети, метод узагальнення педагогічного досвіду – для виявлення педагогічних умов навчання, які сприяють формуванню мотивації студентів до фізичного виховання аграрних вузів, метод конкретизації – для виокремлення педагогічних умов формуванню мотивації студентів аграрних закладів вищої освіти до занять фізичним вихованням.

Виклад основного матеріалу дослідження. Успішність процесу формування мотивації студентів до занять фізичним вихованням залежить від орієнтації освітнього процесу, вона має свої характерні відмінності залежно від пріоритетних завдань та особливостей організаційно-методичних умов закладу освіти. Вихідним поняттям сутності мотивації до занять фізичним виховання є основні мотиви, якими керуються студенти у своїх вчинках, бажаннях в умовах навчальної діяльності. Вивчення факторів, що впливають на формування мотивації студентів до занять дозволило визначити педагогічні умови, що сприятимуть формуванню бажання займатися фізичним вихованням. Механізм формування такої мотивації розглядається нами як комплекс спонукань до занять фізичними вправами.

Вивчаючи проблему формування мотивації майбутніх фахівців аграрного профілю до занять фізичним вихованням, можна вважати, що однією з основних особливостей процесу формування є створення певних педагогічних умов.

Визначимо поняття «воєнний стан», «умова» та «педагогічна умова» на прикладі їх характеристик різними вченими.

В законі України про оборону воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. [9, с.106]

В тлумачному словнику сучасної української мови більш конкретизується поняття «умова» — необхідна обставина, що уможливує здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь, як фактор, рушійна сила будь-якого процесу, явища, чинник [3, с. 1506 - 1526].

У філософії «умову» визначають як те, «від чого залежить дещо інше, що робить можливим наявність речі, стану, процесу на відміну від причини, яка є логічною умовою наслідку дії» і як «істотний компонент комплексу об'єктів, із наявності якого за необхідністю походить існування цього явища». Л. Виготський розглядає поняття «умова», як сукупності об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних засобів його здійснення, коли забезпечується успішне вирішення поставленого завдання педагогічного спрямування. Словник з освіти та педагогіки визначає «умову» як сукупність змінних природних, соціальних, зовнішніх та внутрішніх впливів, що продукують фізичний, психічний, моральний розвиток людини, її поведінку; виховання і навчання, формування особистості. Тлумачний словник надає слову «умова» декілька значень: 1) необхідна обставина, що уможливує здійснення, створення, утворення чого-небудь; 2) обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь [3, с.1506]. У педагогіці під терміном «умови» розуміють фактори, від яких залежить ефективність процесу навчання. Отже, поняття «умова» розуміється як сукупність певних фактів, обставин, впливів, процесів, що надають змогу управляти освітнім процесом, у результаті якого формується особистість. Крім поняття «умови», важливим для нашого дослідження є також поняття «педагогічні умови».

Голубова Г.В. влучно зазначає, що «педагогічні умови - це особливості організації навчально-виховного процесу, що детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості. Це такі особливості організації навчально-виховного процесу, які забезпечують цілісність навчання та виховання майбутніх учителів, сприяють всебічному гармонійному розвитку особистості студентів та створюють сприятливі можливості для виявлення та розвитку їх педагогічної обдарованості» [4].

Умови педагогічні Pedagogical conditions – обставини за яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей (за В.Д. Стасюк [12]).

А.М. Алексюк, А.А. Аюрзанайн, П.І. Підкасистий педагогічні умови розглядають як чинники, що впливають на процес досягнення мети, при цьому поділяють їх на: зовнішні (позитивні відносини викладача і студента; об'єктивність оцінки навчального процесу; місце навчання, приміщення, клімат тощо) та внутрішні (індивідуальні властивості студентів, тобто стан здоров'я, властивості характеру, досвід, уміння, навички, мотивація тощо) [7].

В.Д. Будак розуміє під «умовою» в педагогічному смислі все те, від чого залежить інше; середовище, обстановку, у якій перебувають і без якої не можуть існувати предмети, явища. Термін «педагогічна умова» визначено як певну обставину чи обстановку, яка впливає (прискорює чи гальмує) на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості .

Зубко А. М. під педагогічними умовами розуміє сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм та матеріальних можливостей її здійснення, що забезпечують успішне вирішення поставленого завдання.

В. М. Манько педагогічні умови визначає як взаємопов'язану сукупність внутрішніх параметрів та зовнішніх характеристик функціонування, яка забезпечує високу результативність навчального процесу і відповідає психолого-педагогічним критеріям оптимальності. Педагогічні умови — це обставини, при яких компоненти навчального процесу (зміст, викладання й учіння) подані в найкращому взаємозв'язку та створюють атмосферу плідної співпраці між викладачем і студентами, що забезпечує плідне викладання, керівництво навчальним процесом, а студентам — успішне навчання [5, с. 153–161].

Дослідник О.М. Пехота, [8, с. 183] вважають, що педагогічні умови – це система, складовими якої є певні норми, методи, умови, ситуації, що об'єктивно склалися та є необхідними для досягнення певної педагогічної мети. Такі науковці розглядають педагогічні умови, як ключовий фактор успішності навчального процесу та комфортним педагогічним середовищем. Ю. Бабанський під педагогічними умовами розуміє «становище, в якому компоненти навчального процесу представлені в найкращій взаємодії, що дає викладачеві змогу результативно працювати, керувати навчальним процесом, а тим, хто навчається – успішно працювати» .

З огляду на те, що випадково обрані педагогічні умови лише частково впливають на успішність розвитку досліджуваної компетентності, виникає потреба у створенні гнучкого комплексу умов. Вплив багатьох чинників на вибір

педагогічних умов визначає необхідність встановлення до них певних вимог: ці умови повинні бути спрямовані на формування позитивної мотивації студентів і задоволення результатом діяльності; мають сприяти розвитку особистості та її здібностей; мають забезпечувати розвиток студента.

Визначення і обґрунтування основних педагогічних умов, які будуть ефективно сприяти цьому процесу, є основною метою нашої роботи. Зважаючи на складність процесу формування мотивації студентів до занять фізичним вихованням, його залежність від багатьох факторів, на основі дидактичних принципів та з урахуванням різних підходів науковців до педагогічних умов нами було визначено низку педагогічних умов формування мотивації до занять фізичним вихованням.

На думку О. Стасенко, що однією із педагогічних умов має стати застосування особистісно орієнтованого підходу до організації та проведення занять із фізичного виховання. Такий підхід полягає в цілеспрямованому формуванні в процесі фізичного виховання потребнісно-мотиваційної сфери студентів, стимулює їхню активність до занять фізичними вправами, відповідає вимогам зміцнення здоров'я, що підвищує фізичну підготовленість, працездатність й адаптаційні можливості організму. Щоб стимулювати студентів до занять фізичними вправами доцільно зробити це шляхом розроблення й використання спеціального комплексу засобів і методів, різних за змістом, але гармонійно поєднаних згідно з конкретними потребами індивідуального й диференційованого вибору студентом його подальшої професійно-прикладної діяльності. Підсумовуючи, першою педагогічною умовою є особисто орієнтований підхід.

З метою індивідуалізації й диференціації занять фізичним вихованням важливим є створення низки таких педагогічних ситуацій, які у своїй сукупності сприяють утворенню середовища особистісно орієнтованого освітнього процесу. Повністю виправдовує себе також створення ситуаційних стимулів, що сприятливо впливають на розвиток студента і надають йому простір для вільного вибору виду занять, пов'язаних із фізичною культурою. Важливу роль в актуалізації потреби в таких заняттях відіграють методи неагресивного педагогічного мотиваційного впливу, зокрема, переконання і стимулювання. У бесідах зі студентами варто використовувати теми про вплив занять фізичними вправами на функціональні системи організму, значення фізкультурних занять для реалізації життєвих планів, можливість високих навчальних, а у подальшому й професійних досягнень, стати захисниками нашої батьківщини завдяки хорошій фізичній формі [10, с. 123].

З огляду на індивідуальні потреби кожного студента не менш важливим є вибір виду подальшої фізкультурної діяльності. Це необхідно для того, щоб пробудити позитивну мотивацію для свого розвитку і стимулювати студентів до певних дій. Тому варто переконати студентів у безперечному значенні фізкультурних занять, зокрема, через співвіднесення можливого результату з необхідністю відповідних занять, визначення спрямованості конкретного змісту занять фізичною культурою, забезпечення умов для реалізації цієї діяльності. Індивідуальні особливості та особистісно орієнтована спрямованість студента сприяють обранню ним виду подальших занять фізичною вихованням. Під час індивідуальних бесід зі студентами об'єктивно оцінили можливості кожного студента, а відтак і визначитись із вибором програми занять.

Другою, та однією з найважливіших педагогічних умов є пробудження у студентів потреби до самостійних занять фізичною культурою і спортом. Основною формування цієї потреби можуть стати мотиви фізичного вдосконалення на основі розвитку пізнавальних інтересів. За наявності взаємозв'язку значущих мотивів самовдосконалення з практикою їх здійснення виникає почуття задоволення не лише у підготовці до професійної діяльності, але й емоційне задоволення від відчуття «радості рухів», від фізіологічних змін на тілі, почуття власної м'язової енергії й активного тону усього організму.

Третьою педагогічною умовою є розширення сфери фізкультурної діяльності студентів за рахунок активного залучення до занять в спортивних секціях. Усі форми фізичного виховання об'єднуються спільною метою і завданнями. Кожна з них сприяє вирішенню як загальних, так і специфічних завдань. Ось чому для оптимального розв'язання всіх завдань фізичного виховання варто практикувати різноманітні форми занять шляхом запровадження фізкультурно-оздоровчих заходів, широкого залучення студентів до занять у спортивних секціях, пропозиції та організації додаткових занять, проведення масових спортивних свят і днів здоров'я, різноманітних змагань і конкурсів. Важливою умовою залучення студентів до таких фізкультурних заходів є їхня добровільність. Тому необхідно піклуватися про те, аби викликати в студентів зацікавлення до них, що може вдатися завдяки їх емоційній насиченості, яка не залишить учасників байдужими. Доцільно звернути увагу також на те, що для кожного студента в рамках щорічної спартакиади, де є можливість взяти участь у заходах чи змаганнях, щоб кожен студент міг проявити свої здібності й здатності незалежно від рівня своєї підготовленості.

Четвертою педагогічною умовою є формування позитивного ставлення до занять фізичними вправами, прищеплення інтересу до занять спортом. Викладач повинен не тільки забезпечити належне фізичне виховання під час навчання майбутнього фахівця у закладі вищої освіти, а й сформувати у нього звичку до щоденних фізичних вправ, які б він виконував протягом усього свого життя для активного відпочинку, збереження і зміцнення здоров'я. Необхідною умовою виховання у студентів є звички систематично займатись фізичною культурою є взаємозв'язок викладача і студента. Саме вплив викладачів може забезпечити необхідне фізичне виховання і сприятиме формуванню звички до систематичних занять фізичною культурою і спортом. [1, с. 75].

П'ята педагогічна умова – впровадження у практику викладання методів і засобів активізації студентів до занять оздоровчо-рекреаційною руховою активністю. Сформувати інтерес студентів до фізичної культури можна не тільки практичним шляхом, як це подекуди вважають викладачі-практики, але й поглибленим вивченням теоретичних знань про фізичну культуру, які розкривають зміст, значення й основні правила занять фізичними вправами. Виховання позитивного ставлення, інтересу до фізичних вправ досягається шляхом переконливих і емоційних пояснень, використанням різноманітних заохочень, власним прикладом. У цьому сенсі важливо також досягти органічного поєднання рухової активності з розумовою працею.

Шостою педагогічною умовою є забезпечення тісного взаємозв'язку фізичного виховання та професійної-прикладної особистості студентів, де фізкультурна діяльність є одним із способів реалізації майбутніх професійних планів і намірів, життєвого призначення, умова успішного виконання соціальних і професійних функцій. Завдання професійно-

прикладного фізичного виховання покликані вирішити питання фізичної і психологічної підготовки особистості до майбутньої професії, практичної підготовки студентів аграрних закладів вищої освіти до професійної діяльності за фахом.

Сьомою педагогічною умовою є цілеспрямоване стимулювання активної фізкультурної діяльності студентів у вигляді заліку та інших заохочень. Заохочення полягають у позитивній оцінці навчальної діяльності та поведінки студентів, які спрямовані на те, щоб викликати у них бажання до подальших досягнень, активності та зацікавленості у заняттях фізкультурою. Основними видами заохочення є порада, сприяння, допомога, довіра викладача, схвалення, усна подяка, важливе доручення тощо. При цьому потрібно врахувати, що заохочення може позитивно впливати на студента лише тоді, коли воно є своєчасним, адекватним, а також бажано публічним.

Восьмою педагогічною умовою нами визначено налагодження продуктивних і довірчих взаємовідносин між студентами та викладачами. На заняттях студентам доводиться контактувати й комунікувати один з одним та з викладачем. Тому важливо, щоб дотримувалась культура стосунків викладача зі студентами, а також студентів між собою. Взірцем у цьому має бути сам викладач.

Викладачам кафедри фізичного виховання треба шукати шляхи до взаєморозуміння зі студентською молоддю. Відомо, що не всім студентам однаково даються фізичні вправи. Часті невдачі окремих студентів можуть викликати у них негативне ставлення до фізичної культури. Щоб приховати власні слабкості та не втрачати престиж серед одногрупників, такі студенти часто заявляють про свідоме небажання займатися фізкультурою як неважливою, непотрібною і зайвою справою. У таких випадках важливо проявляти чуйність та педагогічний такт. Неображаючи самолюбства студента, треба вселяти впевненість у власні можливості, надати допомогу при виконанні складних вправ, підбирати підготовчі вправи перед виконанням основних тощо.

Удосконалення системи взаємодії викладачів зі студентською молоддю може стати резервом поліпшення якості навчання у закладах вищої освіти, активізації навчальної діяльності студентів, розвитку їхніх пізнавальних та фізкультурних інтересів.

Висновок. Роль викладача кафедри фізичного виховання має ключове значення в створенні належних педагогічних умов для формування мотивації студентів аграрних закладів вищої освіти до занять фізичним вихованням в умовах воєнного стану. Здатність забезпечити високу професійно-прикладну фізичну підготовку майбутніх аграріїв є основним завданням педагога. Викладачам кафедри фізичного виховання для створення запропонованих нами педагогічних умов потрібно розпочинати з себе, з реальної оцінки своїх можливостей безперервно, впродовж усієї своєї педагогічної діяльності вдосконалювати свої професійні знання в цій галузі науки, яку вони за професійним обов'язком повинні доводити до студентів. Важливою є також наявність педагогічних умов реалізації мотивації до організації процесу фізичного виховання у аграрних закладах вищої освіти. Виходячи з цього, визначено й обґрунтовано основні педагогічні умови які сприятимуть ефективному формуванню й підвищенню позитивної мотивації студентів до занять фізичним вихованням.

Перспективи подальших наукових досліджень розглядаємо в аспекті порівняльного вивчення вікових, гендерних та інших соціально-демографічних аспектів переживання стресу студентською молоддю в умовах війни.

Література

1. Андрєєва О. (2004) Аналіз мотиваційних теорій у сфері оздоровчої фізичної культури та рекреації / О. Андрєєва // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2004. – № 2. – С. 81–84.
2. Андрущенко В.П. (2010) Модернізація освіти відповідно до викликів XXI століття / В.П. Андрущенко, В.І. Бондар // Науковий вісник Миколаївської державного університету ім. В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки.– 2010. – Вип.128. – С. 12–20.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ, «Перун», 2009. – 1736 с.
4. Голубова Г.В. Педагогічні умови розвитку обдарованості студентів [Електронний ресурс] / Голубова Ганна Василівна. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_NND_2012/Pedagogical/2_105345.doc.htm
5. Манько, В. М. (2000) Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В. М. Манько // Соціалізація особистості: зб. наук. пр. Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – К. : Логос, 2000. – Вип. 2. – С. 153–161, 153–161.
6. Мирошніченко В.О.(2022). Формування мотивації студентів до фізичного виховання у освітньому процесі аграрних закладів вищої освіти. Дисертація Національного університету біоресурсів і природокористування України Професійна освіта, 2022. С. 87.
7. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : навч. посіб. / [А.М. Алексюк, А.А. Аюрзанайн, П.І. Підкасистий, В.А. Козаков та ін.]. – К. : ІСДО, 1993. – 336 с.
8. Підготовка майбутнього викладача до впровадження педагогічних технологій / [Пехота О. М., Будак В. Д., Старєва А. М. та ін.]; за ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 240 с.
9. Про оборону України: Закон України № 1932-ХІІ від 6 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 9. Ст. 106.
10. Професійна освіта: словник: навч. посіб. / уклад. С. Гончаренко, та ін; за ред. Н. Ничкало. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.
11. Психологічний словник / за ред. В.І. Войтка. – К.: Вища школа, 1982. – с. 215;
12. Стасюк В.Д.(2003). Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх економістів у комплексі „школа – вищий заклад освіти”: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти: Дис... канд. пед. наук. – Одеса, 2003;
13. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів: монографія / Г.П. Грибан. – Житомир: Вид-во Рута, 2012. – 514 с.

References

1. Andreeva O. (2004) Analysis of motivational theories in the sphere of physical health and recreation / O.V. Andreeva // Theory and methods of physical education and sports. – 2004. – No. 2. – P. 81–84.
2. Andrushchenko V.P. (2010) Modernization of education in accordance with the challenges of the XXI century / V.P. Andrushchenko, V.I. Bondar // Scientific Bulletin of the Mykolaiv State University named after V.O. Sukhomlynskyi. Series: Pedagogical sciences. – 2010. – Issue 128. – P. 12–20.
3. A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language / comp. and head ed. V.T. Busel – K.; Irpin: VTF, "Perun", 2009. – 1736 p.
4. Golubova G.V. Pedagogical conditions for the development of students' giftedness [Electronic resource] / Hanna Vasylyivna Golubova. — Access mode: http://www.rusnauka.com/9_NND_2012/Pedagogica/2_105345.doc.htm
5. Manko V. M. (2000) Didactic conditions for the formation of students' professional and cognitive interest in a special discipline / V.V. M. Manko // Socialization of personality: coll. of science Ave. of the National Pedagogical University named after M. Dragomanova. - K.: Logos, 2000. - Vol. 2. – pp. 153–161, 153–161.
6. Myroshnichenko V.O. (2022). Formation of students' motivation for physical education in the educational process of agrarian institutions of higher education. Dissertation of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine Professional Education, 2022. P. 87.
7. Organization of independent work of students in conditions of intensification of learning: teaching. manual / [A.M. Aleksyuk, A.A. Ayurzanain, P.I. Podkasyty, V.A. Kozakov and others]. - K.: ISDO, 1993. - 336 p.
8. Preparation of the future teacher for the introduction of pedagogical technologies / [Pehota O.V. M., Budak V. D., Stareva A. M. and others]; under the editorship I.A. Zyazyuna, O.M. Infantry. - K.: A.S.K., 2003. - 240 p.
9. On the defense of Ukraine: Law of Ukraine No. 1932-XII of December 6, 1991 // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1992. No. 9. Art. 106.
10. Professional education: dictionary: education. manual / comp. S. Honcharenko, and others; under the editorship N. Nychkalo. - K.: Vyshcha Shk., 2000. - 380 p.
11. Psychological dictionary / by ped. V.I. Voytka - K.: Higher School, 1982. - p. 215;
12. Stasiuk V.D. (2003). Pedagogical conditions of professional training of future economists in the "school - higher education institution" complex: 13.00.04 - theory and methodology of professional education: Diss... candidate. ped. of science – Odesa, 2003;
13. Physical education of students of agricultural higher educational institutions: monograph / H.P. Hryban - Zhytomyr: Ruta Publishing House, 2012. - 514 p.

DOI 10.31392/UDU-nc.series15.2023.11(171).27
УДК 378.015.31: 796.011.3

Мосійчук Л.В.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

ПРОБЛЕМАТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Мета роботи – визначити та узагальнити шляхи реалізації принципів особистісно-діяльнісного підходу до фізичного виховання у вищих навчальних закладах в сучасних умовах розбудови системи вищої освіти в Україні. Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури та джерел інформаційної мережі інтернет із досліджуваної проблеми. Визначено, що необхідно умовою оптимізації фізичного виховання студентів є належна організація особистісно-діяльнісного підходу до фізичного вдосконалення. В його основі повинна лежати ідея педагогіки співробітництва, реалізація якої враховує принципи демократизації та гуманізації, оптимізації та інтенсифікації навчально-тренувального процесу. Відповідно до цих принципів необхідно переорієнтувати навчально-тренувальний процес із репродуктивного на творчий з формуванням у студентів усвідомленої потреби у фізичному вдосконаленні. З цією метою навчальний процес повинен бути в першу чергу насичений відомостями з області особистої і соціальної гігієни, фізіології, психології, теорії і методики фізичного виховання, які формують науково обґрунтовані погляди на соціально-біологічну сутність, на роль і можливості фізичної культури в розвитку людини. У цьому сенсі заняття з фізичного виховання повинні поступово перетворитися на уроки пізнання себе, свого організму, своїх моральних і вольових якостей, духовних та фізичних можливостей.

Ключові слова: особистісно-діяльнісний підхід, педагогіка співробітництва, демократизація та гуманізація, мотив, особиста фізична культура.

Mosiychuk L.V. Problems of implementing the principles of personal-activity approach to students' physical education. The purpose of the work is to define and generalize principles of implementation of personal-activity approach to physical education in higher educational institutions in order to avoid mistakes and shortcomings in modern conditions of development of the system of higher education of Ukraine. Research methods: theoretical analysis and generalization of data of scientific and methodical literature and sources of the Internet information network on the researched problem. It is determined that a necessary